Qorti tal-Magistrati (Ghawdex)

Bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali

Magistrat Dr. Giovanni Grixti LL.M., LL.D.

Il-Pulizija

vs

Rev. Dr. Joseph Bezzina
Joseph Debono.

Seduta tal-lum

Il-Qorti,

Rat l-imputazzjoni mibjuba kontra Rev. Dr. Joseph Bezzina u Joseph Debono hawn riprodotta bil-mod segwenti:

Billi intom akkuzati talli f'dawn l-ahhar xhur u cioe minn Ottubru, 1994 permezz ta' pubblikazzjoni tal-ktieb bl-isem "forty more Legends from Gozo' intom tajtu malafama lill-Pawlu Mizzi mill-Mdina, Malta, lill-Frank Mizzi u lill-Anthony Mizzi it-tnejn mill-Fontana, Ghawdex, billi offendejtu l-memorja tal-mejjet huhom Gorg Mizzi billi attirbejtulu imputazzjonijiet specifici li jistghu jwasslu ghall-ingurja, nuqqas ta' reputazzjoni jew li jesponuh ghar-redikolu jew ghal-disprezz tal-pubbliku liema memorja ta' huhom il-kwerelanti iridu jittutelaw skond il-ligi, u dana bi ksur tal-artiklu 11 tal-kap 248 tal-Ligijijet ta' Malta. Il-kwerelanti qed jitolbu ukoll li fil-

kaz ta' kundanna, il-Qorti joghgobha mutantis mutantis (prezumibilment il-prosekuzzjoni riedet tghid mutatis mutandis) tapplika l-provvedimenti tal-Qrtiklu 20 tal-Att tal-Istampa.

Semghet il-provi bil-gurament u rat it-traskrizzjoni tax-xhieda quddiem il-qorti diversament preseduta;

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet tal-partijiet liema noti huma ezawrenti, dettaljati u b'argumenti rafforzati b'citar ta' awturi u sentenzi tal-Qrati kemm lokali kif ukoll ta' Qrati barranin;

Rat l-atti kollha tal-kawza;

Ikkunsidrati:

Fl-ewwel lok jehtieg ikun identifikat that liema kap tal-ligijiet ta' pajjizna qed ikunu akkuzati l-imputati u dan ghaliex jidher li hemm xi aspettattiva li din il-Qorti tapplika il-provvedimenti tal-Kap 248 jew tal-Kap9 jew it-tnejn flimkien. Fil-kaz in dizamina, il-prosekuzzjoni mhux biss infurmat lill-imputati illi l-akkuza addebitata lilhom hija dik kif tidher fl-artikolu 11 tal-Kap 248 izda rriproduciet ukoll it-test tal-istess provvediment. Din il-Qorti hi tal-fehma illi l-ligi applikabbli hija dik enumerata bhala Kap 248 tal-ligijiet ta' Malta u cioe l-Att XL tal-1974 kif vigenti qabel l-emendi tal-1996 u riferibilment l-artikolu 11 tal-istess Kap kif vigenti fid-data tal-allegat reat peress illi fl-1996 sar tibdil f'dan l-artikolu billi tnehha il-massimu tal-multa ta' mitejn lira. Inoltre, l-artikolu 255 u 256 tal-Kap 9 riferibilment ghall-min hu intitolat jaghmel il-kwerela huwa ukoll applikabbli flimkien mad-disposizzjonijiet tal-Kap 248.

Ghalhekk l-imputati iridu iwiegbu ghall-dak li hemm provdut fl-artikolu 11 tal-Kap 248 u xejn izjed bid-difizi peremssi lilhom u imsemmija that l-istess kap.

Il-kwerela li ppromoviet din il-kawza saret minn hut il-mejjet Gorg Mizzi u dan wara l-publikazzjoni tal-ktejjeb intitolat **Forty More Legends From Gozo – Stories of**

Bygone Times minn Joseph Bezzina ISBN 99909-57-03-7. Dan il-ktejjeb kien publikat fl-1994 u stampat minn J. de Bono Printing Press, Nadur u dak li ta' lok ghal-din il-kwerela kien ir-rakkont numru 17 li jinsab a fol 23 tal-istess ktejjeb bl-**intestar The robbery of the Archangel's wings** (esebit). Dan ir-rakkont jghid hekk:

> **In the town of Rabat the people are divided into two factions, each with its own parish church and philharmonic society. The healthy rivalry between the two factions has led to the organization of hestas on a really grand scale. Some festas were organized alternately by the two societies every other year. One of these was that of Saint Michael the Archangel on 29 Serptember, when a beautiful staue of the Archangel sculpted in wood by Xandru Farrugia in 1838, was taken rount in a very popular procession from the parish church of Saint George.**
>
> **In 1954, it was the turn of the the *Il Leone* society to celebrate the feast, but due to a host of parochial differences, some hot headed persons of the other faction vowed that they would not let the feast to go alond as planned. So on the eve of the feast they hid inside the church and when the sexton closed the church doerrs they proceeded to execute their plan. They climbed onto the plinth of the statue and dislodged the two enormous wings that emerged from the Archangel's back and also removed his shield and flaming sword. The following morning, when the theft was discovered, there was an uproar and the feast with the procession had to be canclled.**
>
> **The story goes that the person who mastermined the theft of the wings was eventually killed with another wing. In Gozo, the word wing, *gewnah,* refers to the organ of flight as well as to the mudguards of a car. The sacrilegious person was hit by a speeding car and died on the spot.**

X'qed jikontendu l-kwerelanti:

Anthony, Pawlu u Frank Mizzi li huma hu l-mejjet Gorg Mizzi, jikkontendu illi dan ir-rakkont jirreferi ghal-istess huhom u li dan jofffendi l-memorja ta' huhom peress illi r-rakkont jirreferi ghall-persuna deskritta bhala "sacrilegious" li kienet serqet il-gwienah tal-istatwa ta' San Mikiel u li bi tpattija kienet mietet kawza ta' incident tat-traffiku. Stante li f'dik l-epoka, u cioe cirka sentejn wara s-serq tal-gwiena, huhom, kien miet kawza ta' incident ta' traffiku, l-kwerelanti jikkontendu lil dak miktub huwa

referenza ghal-huhom aktar u aktar meta hadd aktar ma kien rappurtat mejjet bl-istess kawza f'dawk iz-zminijiet.

L-awtur tal-ktieb u cioe` l-imputat jikkontendi illi huwa semplicement irrakonta il-leggenda kif semghaha hu ta' sitt snin minnghand missieru. Meta kiteb din il-leggenda qatt ma kien sema b'Gorg Mizzi u l-konkluzzjonijiet tal-leggendi ikunu kollha fittizji. Huwa qatt ma semma persuni jew postijiet specifici u jghid illi l-ghidut hu li l-incident tat-traffiku sehh l-Awstralja.

F'dan l-istadju l-Qorti ghandha minnufih titratta dwar l-ewwel element tad-difiza u cioe li l-imputati mhumhiex responsabbli ghaliex ir-rakkont mhux originali izda huwa rakkont ta' ghidut. Dan il-punt kien soggett ta' diversi decizjonijiet tal-Qrati taghna u kif iccita tajjeb id-difensur tal-kwerelanti id-decizzjoni moghtija fl-1 ta' Dicembru 1977 fl-ismijiet Il-Pulizija vs Onor. Perit Michael Falzon ma hu l-ebda difiza ghall-imputatt li jghid illi huwa ikkwota biss minn artikolu ta' gurnal barrani li kien ilu fic-cirkolazzjoni f'dawn il-gzejjer. Fid-decizzjoni taghha La corte di Cassazione (Sezione Seconda Udienza 2 Marzo 1911) qalet hekk: "La diffamazione puo' sussistere anche se trattisi della riproduzione inegrale o parziale di un documento ufficiale" u dan meta l-qorti kienet qed tezamina dak li jipprovdi l-artikolu 394 tal-kodici penali Taljan. Ghalhekk din il-Qorti ser tghaddi biex tara jekk l-artikolu fih in-niffsu huwiex malafamanti jew le.

Ir-rakkont fil-maggior parti tieghu huwa parti mill-istorja t'Ghawdex kif jidhirlu l-awtur fis-sens illi l-leggenda hija l-ahhar paragrafu tar-rakkont konsistenti f'hames linji fejn l-awtur jiddeskrivi il-mod li bih miet dak li hu jsejjah il-"mastermind" wara s-serqa.

Il-partijiet ghamlu referenza ghall-diversi decizjonijiet tal-Qrati taghna, ta' qrati barranin u diversi awturi fuq din il-materja. Il-Qorti ezaminat dak kollu citat u ghamlet referenza ghal-xogholijiet u decizjonijiet ohra u mhix l-intenzjoni ta' din il-Qorti li tipprova tohloq xi massimi jew testijiet novattivi fuq dak li jista' jew ma jistax jammonta ghall-ingurja. Ma hemm l-ebda dubbju illi dak li l-partijiet qed jistennew minn din il-Qorti huwa decizzjoni, wara ezami oggettiv, dwar jekk l-artikolu in dizamina jammontax ghall-ingurja billi jattribwixxi b'mod dirett jew indirett ghall-

persuna tal-mejjet Gorg Mizzi. Jekk imbaghad l-imputati kienux liberi li jaghmlu dan jew le skond il-ligijiet tal-pajjiz huwa mertu ta' decizzjoni in segwitu ghall-ewwel decide.

In sostenn tal-allegazzjoni taghhom l-kwerelanti resqu diversi xhieda li qalu li malli qraw il-leggenda ma kellhom l-ebda problema jidentifikaw lill-Gorg Mizzi bhala l-persuna li qed jalludi ghaliha l-awtur.

Minn ezami tad-deposizzjonijiet il-Qorti elenkat is-sewgenti divergenzi u/jew somiljanza bejn l-fatti veri u dawk deskritti fil-leggenda.

1. Ir-rakkont jirreferi ghar-rivalita', anzi "healthy revalry", bejn iz-zewg fazzjonijiet u li "some hot headed persons of the other faction vowed that they would not let the feast to go along as planned". Issa fil-verita' Gorg Mizzi kien persuna dedikata ghall-Oratorju Don Bosco u kien koncentrat fuq dan l-Oratorju, fuq it-team tal-futbol u fuq l-Iskawts tal-Oratorju u qatt ma kien midhla tal-Kazin tal-Banda La Stella jew tal-Knisja ta' San Gorg;

2. Gorg Mizzi qatt ma kien suspettat bhala l-persuna responsabbli jew konnessa mat-tehid tal-gwienah. Dwar dan l-akkadut kienet infethet inkjesta izda Gorg Mizzi qatt ma kien interrogat u jirrizulta illi l-pulizija kienet ser tressaq il-Qorti persuna in konnessjoni mal-incident lli ma ghandha l-ebda parentela ma' Gorg Mizzi.

3. Mill-leggenda tista' facilment tiddeduci illi s-serqa kienet sehhet fil-lejl ta' qabel id-29 ta' Settembru 1954. Gorg Mizzi miet fl-1956. Id-dokumenti ezebiti juru li kien hemm fatalitjiet ohra fl-4 ta' Jannar 1962 u fil-25 ta' Mejju 1965 izda l-ebda fatalita' ohra f'dik l-epoka.

4. Gorg Mizzi kien b'xi mod identifikat ma' l-akkadut tal-gwienah ghaliex huh Pawlu kien ra tlett zaghzagh jigru qrib il-knisja fil-lejl meta insterqu dawn il-gwienah u l-accessorji. Dawn it-tlett zaghzagh kienu ammettew mieghu li ghamlu din is-serqa biex il-banda Leone ma tihux sehem fil-festa ta' San Mikiel. Meta sar jaf li persuna ohra kienet ser titressaq il-Qorti, Pawlu Mizzi

ikkonvinca lill-dawn iz-zaghzagh jirritornaw il-gwienah u l-accessorji u bi ftehim mal-Arcipriet Cefai wassal dawn il-hwejjeg magemb ir-residenza tal-Arcipriet u biex ghamel hekk uza il-vann ta' huh Gorg. L-uzu ta' dan il-vann kien ta' bidu ghall-ghajdut li Gorg Mizzi kien involut fil-kaz u sena u nofs wara persuna li kienet qed issuq trakk rat lill-Gorg Mizzi u saqet ghal fuqu;

5. Fix-xhieda tieghu, l-imputat Rev. Bezzina jghid li ma semma l-ebda persuna jew post specifiku u jghid "anzi jghidu li l-incident tat-traffiku sehh l-Awstralja" izda dan ma qalux fir-rakkont tieghu.

6. Ir-rakkont jghid illi "the sacrilegious person was hit by a speeding car and died on the spot". Gorg Mizzi kien intlaqat minn trakk u miet erbat ijiem wara l-isptar.

7. Il-fatti tas-serq bl-iskop li tithassar il-festa huma veri;

8. L-ghidut li Gorg Mizzi kien involut f'din is-serqa kien beda jinstemagha mil-gurnata tal-funeral tieghu

Dawn il-punti issir jehtieg ikunu meqjusa fil-kuntest sia tac-cokon tal-post fejn sehhet is-serqa kif ukoll tar-rivalita' bejn iz-zewg baned Leone u La Stella. L-imputat Reverendu Bezzina jghid li hu rriproduca l-leggenda kif kien semaghha hu minghand missieru meta kellu biss sitt snin. Jehtieg ghalhekk illi inqieghdu kollox fil-perspettiva tas-sena 1956 meta Gorg Mizzi kien diga b'xi mod msemmi fl-istorja minhabba l-uzu tal-vann tieghu u ma mewtu nibtet il-leggenda li dan intlaqat mill-gewnah (riferibilment ghall-mudguard ta' vettura).

L-imputat jghid illi huwa qatt ma kien sema bl-isem ta' Gorg Mizzi hlief wara l-publikazzjoni tal-ktejjeb. Ir-Reverendu Bezzina huwa arkivista u huwa mgharuf ghal-diversi kitbiet tieghu fosthom dwar l-istorja. Mill-1954 sa meta kien publikat il-ktejjeb fl-1994 kienu ghaddew biss erbghin sena certament ma kien hemm l-ebda xkiel ghal-persuna li taghmel il-verifiki taghha qabel ma tippublika attirbut bhal dak li

hemm fl-ahhar tlett sentenzi ta' l-hekk imsejha leggenda aktar u aktar meta l-awtur huwa persuna imdahhla sew fil-qasam tal-publikazzjoni.

Bil-mod kif inhi miktuba din l-hekk imsejjha leggenda hemm dak li l-awturi jsehulu bhala ness dirett bejn l-fatt attribwit u l-awtur tal-fatt. Hekk allura hemm attibuzzjoni cara illi dak li kien wara is-serq tal-gwienah u accessorji mill-istatwa ta' San Mikiel miet kawza ta' incident tat-traffiku li minn angolu iehor huwa allegazzjoni cara li dak li miet b'din il-kawza kien l-istess wiehed li seraq dawn il-hwejjeg;

Il-Qorti hi tal-fehma illi bi-rakkont tieghu The robbery of the Archangel's wings l-imputat Reverendu Joseph Bezzina huwa hati tar-reat ravvizat fl-artikolu 11 tal-Kap 248 billi ta malafama lill-mejjet Gorg Mizzi fejn ma inkludiex, ghal ragunijiet li jaf hu, l-ghidut li dan il-"mastermind" miet b'incident tat-traffiku fl-Awstralja, haga li naturalment kienet taghti xejra ohra lill-mertu tal-kawza.

Il-Qorti tqis illi din il-ommissjoni hija ta' sinifikat kbir. Ghal dawn il-mottivi ssibu hati.

Dwar l-imputat Debono, jidher illi l-provi kienu kollha koncentrati fuq l-imputat Reverendu Bezzina u ma ngiebet l-ebda prova kontra Debono ghajr il-ktieb inniffsu li jghid: "Printed in Malta by J. de Bono Printing Press, Nadur, Gozo. Fil-kamp kriminali dan mhux bizzejjed ghaliex jehtieg il-prova li l-imputat jiggestixxi din il-printing press. Dan mhux indikat la bhala stampatur, la bhala editur u anqas bhala kl-awtur tal-ktieb u ghalhekk in mankanza ta' provi kontra tieghu ma ssibux hati u tilliberah.

Wara li rat l-artikolu 11 (1) (a) tal-kap 248 kif vigenti fid-data tal-kommessjoni tar-reat.

Tikkundanna lill Rev. Dr. Joseph Bezzina ghal hlas ta' multa ta' mitejn lira Maltin Lm200 tenut kont li l-massimu tal-piena huwa fl-ammont ta' multa ta' mitejn lira Maltin (Lm200) u tordna li din is-sentenza jew sommarju komprensiv taghha tkun publikata jew imxandra ghas-spejjez tal-hati f'gazzetta jew mezz iehor ta' xandir fi zmien hmistax-il jum mil-lum ai termini tal-artikolu 20 (1) tal-Kap 248.

(ft) Giovanni Grixti
Magistrat

(ft) Eva Buttigieg
Skrivana

Vera Kopja

Ghar-Registratur